

"OPPDALPROSJEKTET"

2006 - 2009.

- Ett prosjekt for økt avvirkning og verdiskaping i skogen i
Oppdal.



1. Innledning.

1.1 Bakgrunn.

Den 4.03.05 ble det arrangert et møte med representanter fra Fylkesmannen, Blilyst, Oppdal Skogeierlag, Allskog, Vekst Oppdal og representanter fra Oppdal Kommune. Formålet med møtet var å diskutere den nedadgående trenden i avvirkning /aktivitet i oppdalskogbruket. Videre ble det fokusert på at bedrifter delvis må benytte virke som er avvirket andre steder enn i kommunen. Konklusjonen på møtet ble at det startes et prosjekt som fokuserer på økt bruk av lokal trevirke. Det ble bestemt at kommunen skulle lage et forslag til en prosjektbeskrivelse for deltakerne. Etter diverse samtaler og innspill ble det laget en prosjektbeskrivelse og opprettet et prosjektstyre (styringsgruppe).

1.2 Deltakere.

Styringsgruppa har bestått av leder Ola Røtvei (Oppdal Kommune), Tor Morten Solem (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag), Peder Haugset, (Oppdal Skogeierlag), Roar Myrhaug, (lokale bedrifter) og Bård Jystad (Oppdal Næringsforening). Ståle Solem fra Allskog har vært prosjektmedarbeider og Arild Hagen fra Oppdal Kommune har vært prosjektleder.

Videre har det vært en arbeidsgruppe med tema avvirkning i funksjon. Representanter i gruppen har blant annet vært skogeiere, entreprenører og lokale bedrifter.

1.3 Økonomiske bidragsyttere.

Blilyst og Oppdal kommunes næringsfond har bidratt med økonomisk støtte til prosjektet. Videre er det benyttet skogbrukets rentemidler og NMSK-midler.

2. Delprosjekt I. Økt avvirkning.

2.1 Skogeiere med nye driftsplaner.

- ✓ Kontaktet 56 skogeiere med nye driftsplaner med direkte oppfølging av 30 av disse. Driftsavtale skrevet med ca 20 skogeiere.
- ✓ Det ble arrangert kurskvelder for skogeiere med ny driftsplan. På Fagerhaug den 25.04.06 og på Lønset den 27.04.06.
- ✓ Den 07.02.07 ble det arrangert skogdag på Lønset med maskinhogst som tema.

2.2 Pilotområde Holsmoen.

- ✓ Foretatt opprusting av deler av infrastrukturen i området.
- ✓ Kontaktet skogeiere med teiger i Holsmoenområdet for planlegging av felles driftsopplegg.
- ✓ Av ca 40 skogeiere som ble kontaktet ble det foretatt avvirkning hos 14 av disse i prosjektperioden. Totalt kvantum ca 6000 m³.

- ✓ Laget en felles plan for foryngelse av de områdene som er hogd.
- ✓ Produsert en brosjyre som viser arbeidsmetodikk og aktiviteten på Holsmoen.
Se link: [Holsmoen Fakta web.pdf](#)

2.3 Delområde Tinniadalen

- ✓ Sendt ut brev til 67 skogeiere i Tinniadalsområdet.
- ✓ Tatt direkte kontakt med ca 15 skogeiere, hvorav det ble avvirking hos 4 av disse i 6 teiger.
- ✓ Avtalt drift med 2 skogeiere i tillegg. Godt potensiale for videre drift i området.

2.4 Tynning i yngre produksjonsskog.

- ✓ Arrangert regionmøte om tynning på Berkåk den 16.08.07.
- ✓ Befart område under og etter maskinell tynning den 3.05.07 og 21.06.07. (Granholtet i Rennebu).
- ✓ Befart og registrert aktuelle felt.
- ✓ Benyttet ekstern ekspertise på tynning. (Befaringer med Einar Finstad og Erik Gunnar Flønes fra Allskog.)
- ✓ Entreprenør Jostein Aas investerte i egnet tynningsmaskin.
- ✓ Planla og utførte tynningsdrifter i ulike bestand. (I naturskog: Halvor Rolvsjord, Arne Rolvsjord og Bård Hinset. Kulturskog: Ingrid Bøasæter og Olav Bjørndal). Tilsammen avvirket ca 340 m³ i naturskog og ca 300m³ i kulturskog (gran).
- ✓ Arrangerte skogdag med tema tynning på Lønset den 17.04.09.
- ✓ Til tynningsdriftene i prosjektet ble det bevilget et tilskudd på fra 45 - 60 kr pr m³.



Maskinell gjennomhogst / tynning i blandingsskog med gran og furu ved Tinnia.

3. Delprosjekt II. Lokal verdiskaping.

3.1 Øke førstehåndverdien av tømmeret.

- ✓ Inviterte potensielle tømmerkjøpere til Holsmoen før hogststart. Deltakere på befaring den 02.10.07:
 - 2 lokale sagbruk.
 - 1 regionalt sagbruk.
 - Senter for bygdekultur / Dovre Håndverkssenter / Håndverkregisteret.
 - Nordmøre Museum / Riksantikvaren.

Økt tømmerpris gjennom markedsføring / avtaler. Gjennomsnittpris for Holsmoen ble kr 396,50 pr m³. (Gjennomsnittpris for Oppdal 2008: kr 351,- pr m³).

3.2 Knyttet kontakt mot lokale bedrifter.

- ✓ Besøkte 15 bedrifter med spørreskjema. Undersøkelsen ga blant følgende innspill:
 - Sagbrukene kjøper hovedsakelig tømmeret gjennom Allskog.
 - Enkelte bedrifter er tilknyttet kjeder og tar all materiale gjennom dem.
 - Enkelte er tilknyttet Norsk Bygdesagforening, Norsk Laft og Norsk ved.
 - Noen sagbruk savner mer manuelle drifter pga disse gir bedre utnyttelse av stokken.
 - Bedrifter som bruker spesielle kvaliteter / dimensjoner i produksjonen har størst problem med å skaffe egnet råstoff.
 - Litt ulikt syn på vedbjørk fra Oppdal mht kvalitet og pris til skogeier.
 - Enkelte sagbruk ønsker andre rutiner for levering og betaling av tømmer.
 - Noen sagbruk ønsker at det skulle vært en kappeterminal for tømmer i distriktet.
 - Flere bedrifter er interessert i å kjøpe mer virke og trelast lokalt.

3.3 Tresenteret i Trondheim.

- ✓ Orienterte de lokale bedriftene om Tresenteret i Trondheim og om det Trebaserte Innovasjonsprogrammet.
- ✓ Kontakten resulterte i et samarbeid mellom Tresenteret og Oppdal Treteknikk i produksjon av himlingsplater i limtre.
- ✓ Arrangerte orienteringsmøter den 22.06.07 og 3.10.08 med Tresenteret og Oppdal kommune der blant annet medlemskap i Tresenteret for kommunen ble diskutert.

3.4 Markedsføring av skogbruk og prosjektet.

- ✓ Det har vært fine reportasjer om prosjektet i Bondebladet, Nation, Skogeieren, OPP-avisa og Opdalingen. Se eksempel: [Artikkel Skogeieren Oppdal.pdf](#)

4.1 Oppsummering.

4.1.1 Avvirkning.

Interessen for avvirkning vil variere med priser og leveringsmuligheter. Men opplegget som er brukt på Holsmoen- og Tinniaområdet har fungert svært godt. Dette er områder som ikke ligger nær hovedbruket og som har utpreget teigblanding . Hogsten i Tinniaområdet ble imidlertid avbrutt pga manglende etterspørsel etter virke og fallende priser.

Viktige forhold i et slikt opplegg er:

- Tidlig fokus på Infrastruktur.
- Lite flytting av maskiner gir lavere driftspriser.
- Brøytekostnadene blir lavere ved fellesdrift.
- Markbefaring er viktig før avtaler med skogeieren.
- Dialogen og kontakten med den enkelte skogeier er svært viktig.

I typiske "teigområder" viser prosjektet at det er mulig å øke aktivitet ved bruk av ekstra ressurser til planlegging og oppsøkende virksomhet / markbefaring. Gjennomsnittelig økte avvirkningen i Oppdal ca 400% de to siste årene i prosjektperioden sammenlignet med gjennomsnittet av de 5 foregående årene!

4.1.2 Tynning.

Ut i fra de driftene som er utført har en fått en god del erfaring når det gjelder praktisk tynning, både i naturskog og kulturskog. Potensialet i Oppdal er uten tvil betydelig, uten at prosjektet har vist nøyaktig hvor stort. Det som er realistisk vil også variere med rammebetingelse - priser og tilskudd.

Videre opplegg med tynning bør organiseres som et prosjekt der det foretas en registrering av aktuelle bestand egnet for tynning sammen med en plan for hvordan tynningen skal skje mht rekkefølge, infrastruktur, kvantum, tilskudd mm.

Det vises forøvrig til: [Tynningsveileder.pdf](#) [Hvorfor tynner vi.doc](#)



Utført maskinell tynning i ca 50 år gammel granskog på Lønset.

4.1.3 Lokale bedrifter. Verdiskaping. Virkeomsetning.

Spørreundersøkelsen viser at bedriftene i nærområdet i stor grad er små med svært ulikt virkesbehov. Virket fra Oppdal må derfor i stor grad gå til en del større sagbruk ut over nærområdet gjennom sentrale kontrakter med Allskog. Men i tillegg finnes en ordning for småkjøpere på det lokale markedet. Spesielt når det gjelder vedomsetning av furu og bjørk er denne ordningen gunstig. Bortfallet av kravet om offentlig måling har vært viktig i denne forbindelse.

Ideen om egne kappeterminaler for bedre å kunne kappe ut spesielle sortimenter er god. En ser at dette fungerer i Østerdalen. Men trolig er kvantumet som avvirkes i Oppdal og Rennebu for lite til et slikt opplegg. Foruten kostnadene ved investeringer og drift av et slikt anlegg, vil en lett kunne stå foran problemer med virke som ikke blir solgt og som blir skadet av f.eks blåning. Videre vil transport er heltrestammer skape spesielle utfordringer.

Allskog er største førstehåndskjøper av tømmer i denne regionen. Trolig fungerer dette systemet godt i de fleste tilfeller. Fordelen ved at den som administrerer driftene og omsetter hovedmengden av tømmer er samme organisasjon, er at dette gir muligheter til å gjøre gunstige tilpassninger levering av spesielle sortiment. Dette gjelder både i forhold til utnyttelse av treet og hvilke trær / bestand som skal avvirkes. Dette fører til bedre utnyttelse av den aktuelle skogen og gir en høyere pris til skogeieren.

5.0 Avslutning.

Prosjektet har vist at potensialet for økt aktivitet i skogbruket i Oppdal er betydelig, og at dersom en setter inn de riktige ressursene, er det mulig å øke verdiskaping en vesentlig. Potensialet er stort for økt avvirkning gjennom tynning og sluttavvirkning. God samhandling mellom de ulike aktørene i skogbruket er viktig og denne har etter prosjektstyrets mening fungert godt i prosjektet.

Oppdal, mai 2009.

Prosjektstyrets medlemmer.